

Közgazdasági nyári egyetem

Budapestén hétfőn megnyílt a közgazdasági nyári egyetem a Magyar Kereskedelmi Kamara épületében.
A TIT budapesti szervezete kéthetes rendezvényén — amelyre csaknem százan érkeztek a világ különböző országaiból — a hallgatók megismerkednek a magyar gazdaság sajátosságaival, a világgazdasági környezetbe beilleszkedésének problémáival. Előadások hangzának el többek között az elmúlt negyven év magyar gazdaságtörténetéről, a magyar gazdaság intézményi és szervezeti rendszeréről, a vállalkozás pénzügyi feltételeiről, a munkaerő-gazdál-

kodásról, a szociálpolitikáról, és a jövedelmi viszonyokról. Az előadók a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, az Anyag- és Árhivatal és az Országos Terhvivatal vezető szakemberei lesznek. A rendezvény sorozat utolsó napján fórumon cserélhetik ki tapasztalataikat a résztvevők. Az előadásokon elhangzottakat a gyakorlatban is tanulmányozhatják: felkeresik az Országos Terhvivalt, látogatást tesznek egy nagyüzemben, és egy termelőszövetkezetben. A nyári egyetemet gazdag kulturális program egészíti ki. (MTI)

Szakszervezeti küldöttség

A bolgár szakszervezetek Várna megyei tanácsának meghívására kétfagú küldöttség utazott tegnap, hétfőn — öt napra — Várnába. A delegáció vezetője: Ágoston József, a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsa vezető titkára, tagja: Harmatos József, az SZMT osztaályvezetője.
A küldöttség tanulmányozza a Várna megyei szakszervezeti tanács tevékenységének főbb területeit, valamint az együttműködés lehetőségét.

A „röszkeiek” barackosa

Talán három éve lehet, hogy Szatymazról szóló faluriportunkban leírtuk Szűcs László elképzelését. Meglehetősen indulattal beszél az egyre szaporodó kiskertekről, noha neki elég nagy kertje van. Azt gondogatta a tanár úr, hogy kész ráfizetés így szervezni a kiskertmozgalmat. Jó tíz-tizenöt évig csak viszi a pénzt a háztól a kert, amíg be nem kerítődik, kút nem lesz benne, pihenőház nem épül, aztán jönnek a gyümölcsfák, teljes hozzáférés nélkül, legtöbbször a csemetékertes rábeszélésének engedve. Ő úgy csinálná, mondta, hogy nagyüzemi táblákban telepítene a gyümölcsöt, garantálva a szakszerűséget, helyet hagyva a parcellák végén kis házikónak, gyöpnök, és a termést a szövetkezet értékesítene. Mi lenne a nagyüzem haszna? Legfőképpen az, hogy a munkát leginkább kívánó időkben is lenne elegendő munkaerő hozzá, hiszen a „sajátját” mindenki mindenáron megművelné. Gondoljunk csak bele jól. Azóta szinte járványként terjedt a „szedd magad”-mozgalom. Mostanában például a sárgabarackra toboroztak így szedőket. Aki leszedi, haza is viheti, csak a termelési költségeket és minimális üzemi hasznot kell fizetnie. Újságból tudjuk, rádióból halljuk, rengetegen jelentkeztek, százával vára-koztak a személygépkocsik, mert kölcsönösen jól járt a szövetkezet is és a bedolgozó is.

Tetszett akkoriban a tanár úr álma, azért is közelítettük szívesen, de azt nem gondoltuk volna magunk se, hogy ilyen hamar követőkre is talál. Csongrád megyében nincsen nagyüzemi sárgabarack, pedig egyre inkább fölfele tart az árszőja, ültettek tehát a röszkeiek. Szoros a nadrágszíj, állami támogatásra nem számíthatnak, igyekeztek tehát magukhoz kötni azokat, akik meg is művelik, és ha már érik, a gazda gondosságával le is szedik. Jól emlékszem, a pusztamérgesiek is akartak így szőlőt telepíteni, de messze van Szegedtől Mér-ges, senki nem jelentkezett rá. Ebből is látni lehet tehát, hogy a városnak meghatározó szerep juthat az ilyesfajta kölcsönös üzletben. Itt van a sok aszfaltra szorult — inkább nyomult — ember, legtöbbször már csak a mozgás és a levegő kedvéért is szívesen bele-megy a játékba, ha nem kell elautóznia a lehetséges hasznot. A jelentkezők többsége a Retek utcából való, vagy a panelváros egyéb tájairól. Az ötlet tehát visszhangra talált, szépen megy minden a maga útján. Hacsak...!
Előzetes tájékozódás nélkül mentünk ki a helyszínre, hogy mások véleményére ne kelljen támaszkod-

nunk. Sokszor láttuk már hasznát, ha nem hazuról vittük a szempontokat. Gyönyörűen sikerült a telepítés, ez az első benyomásunk. A sor- és tőtávolság mindenütt azonos, amíg a fák meg nem nőnek, krumpli és bab is természetesen közöttük. Jópáran az amerikai földmögőroyával próbálkoznak. Nagyjából úgy kell kezelni, mint a krumplit, de nem bántja a kolorádóbogár. Kutat is körülbejárva már sokan, hajszálra egyenes a Norton-kutak sora is, és a telepítés körbe is van kerítve. Precíz és pontos munka, aki beszállt a buliba, nem két napra számít, az biztos.
Túl a kerítésen szedi a krumplit egy tősgyökeres tanúságazda, ő mondja, azelőtt itt csak a gaz termelt meg. A szél hordta-vitte a homokot, először a buckákat kellett elenygetniük, aztán jól meg is trágyázták a földet. Biztos, hogy jól jár, aki belevágott. A helybeliek? Azok nem nagyon vannak, azoknak ott a háztáji, meg a saját kert, erre leginkább csak a városi kapható.

A jogi egyetem tanára kapalgatja a földmögőroyót ar-rebb. Kezd leszakadni a kánikula az égből, aki ilyenkor vállálja az alul-fölül süntő homokon a kapálást, már elismerést érdemel. Tőle tudjuk, termelési hitelt vehettek föl mindenki az OTP-től, huszonöt ezret fejenként, és öt év múlva kell kezdniük a visszatörlesztést. Okosan van kitalálva, akkor már terem a barack. A termés húsz százalékát megtarthatja saját fölhaszná-lásra, a többit azonban a téessznek kell átadnia értékesítésre. A téess a lehető legjobb áron köteles továbbadni. A négyszáz négyszög-öl tud annyit teremni, hogy otthon befőzésre vagy ajándékozásra a húsz százalék is bőven elég, tehát jól járt az alkuval a szövetkezet is, a vállalkozó is, és természetesen az állam is, mert az a föld, amelyik eddig csak kórót termelt, most majd barackot ad.

Nyakunkon a kánikula, mást nem is találunk, be-megyünk tehát érdeklődni a szövetkezet irodájába. Könyvelői pontossággal tájéko-elénk az adatokat. Először úgynevezett baráti kör szerve-ződött, negvennyolcan vágtak bele és kilenc hektár-törték 4 ezer 37 fát telepítet-tek. A második ütembe het-vennégyen szálltak be, tí-zenkét hektáron 4 ezer 953 fát ültettek, a harmadik ütem kilencen tagja pedig tizennégy hektárra 4381 fát tett. Aki a kajsziba „bele-lépett”, az még vállalhatott külön területen szőlőt is. Eddig erre csak azt lehet mondani, hogy nagyon szép az egész.

Készséggel mutatják a lis-tát is, és nálam csak most esik le a húsz fillér. Min-denkit nem ismerhetek, ah-hoz sokan vannak, de sok közöttük az ismerős. Több-nyire terjedelmes hivatali székekben ülnek. Ők is em-

berek, nekik is kell a moz-gás, és a levegő, ez az első gondolatom, a második pe-dig az, hogy itt buda nem lehet, mert itt dolgozniuk kell. Aki ezt a munkát el-vállalta, csak elismerést érdemel. Hacsak...!

Azt is itt tudom meg, hogy az első ütem lényegesen különbözik a másik kettőtől. Akik közelebb voltak a tűzhöz, azok vannak az el-sőben, és kishaszonzóknak kötötték szerződést. Többen vannak olyanok is, akiknek a korábbi időkből származó kiskertje már van. Annon fúj a szag, hogy a szabvány-kerteket nagy summáért ve-hetik meg mostanában, itt viszont egyetlen fillér nél-kül is „kerthez” juthattak. Amikor tudomást szereztek róla fölsőbb helyeken, azon-nal megállították az akciót, a második és a harmadik ütem neve azért lett már mezőgazdasági szakcsoport. Az elsőre még mindenki építhet valamit, a másik ket-tőnél azt is megszabják, ho-va tetheti a budiját. Mind-háromra vonatkozik azon-ban, hogy egyiket se hirdet-tek meg előtte a szokásos módon, mindenki hozhatta legjobb ismerősét, annak bar-rátját és amannak a legjobb komáját.

Vegyük elő bölcsőbbik eszünket! Annyiféleképpen átrendeződik mostanában a szocialista tulajdon, hogy a szülőanya se ismerne rá. Amikor az első szövetkezeti lakások készültek, minden-kiben megfordult a gondol-lat, majd visszacsinalják, mert hogy néz az ki, hogy a szocializmusban állami tá-mogatással épüljenek ma-gánházak. Most már ott tar-tunk, hogy szövetkeztiek se nagyon épülnek és államiak se, aki lakni akar valahol, vegye meg a lakást, vagy építse föl. Megeshet tehát, hogy a termelési nagyüzem-ekben is változik annyit a világ, hogy amit tegnap til-tottak, azt ma ajánlják, nem szeretnénk tehát abba a helyzetbe jutni, hogy né-hány év múlva visszaolvá-sák fejünkre saját iromá-nyunkat, mint elretentő marhaságot. Az élet egyik legfőbb törvénye a változás, és örülnünk kell, ha változ-hat. Meg kell azonban mon-danunk, hogy maj eszünk szerint furcsa, ahogy a rösz-keiek barackosa szervező-dött. Legalább a látszatot kellene megörizniük, ha eb-ben az országban egyre erő-sebben hangoztatjuk az egyenlő esélyeket. Akkor is, ha a maradéknak joga van bármikor elmennie Mér-gesre.

Ne felejtsük el, hogy a józan mértékettől pánuly a legjözanabb egyenlőség ad-ja. Akkor is, ha a szövet-kezet valóban barátokat ke-resett és barátokra talált. A bundaszagot annak is meg kellett volna éreznie, aki legközelebb volt a tűzhöz. Még akkor is, ha ő semmi mást nem akart, mint sza-bad idejét fölálldozva hasz-nent nem ismerhetek, ah-hoz sokan vannak, de sok közöttük az ismerős. Több-nyire terjedelmes hivatali székekben ülnek. Ők is em-

Horváth Dezső

Viking hajó a Tiszán

Svéd expedíció Skandináviától a Fekete-tengerig

A nyár megszokott tiszai kérébe beúszott egy szokatlan hajó. Néhánv napja a vizet hasító, berregő motorcsónakok, a lomhán ereszkedő uszályok és a versenyzők karcsú kakajjai és kenui közé kocács vitorlával érkezett egy ezeréves viking hajó. Svédországból, a Balti-tengerről indult a hat tagú expedíció Eric Nylén professzor vezetésével, hogy bejárják azt az ezeréves utat, amit a feltételezések szerint a viking hajósok megtettek. Az újszedei kempingnél veszteglő vitorláz- és evezőhajót a következőképpen mutatja be az expedíció vezetője.

— Sziklarajzok és egy tőzegrétegen konzerválódott hajómaradvány alapján rekonstruáltuk ezt a hajót. Különösnek tartotta a tudomány a 30—40 méteresnél jóval kisebb, mintegy 8 méter hosszú és 2 méter széles leletet, melynek alapján többéves munkával. 1980-tól saját magunk a lehető leg-pontosabban igyekeztünk fel-építeni. 1500 kilót nyom a fából készült hajótest, a vi-kingekéhez hasonló módon helyeztük el az evezőket, készítettük el a vitorlázatot, a tengelyeket és kerékeket, szereltük fel a legfontosabb szerszámokkal. Az építés technikai hátterét is maxi-málisan rekonstruáltuk. Alaptörvény volt számunk-rára hogy az építés során semmi olyan technikai be-rendezést és megoldást nem alkalmaztunk, ami ezer esztendeje lehetetlen volt.

— Mi az expedíció célja, feladata?

— Régészeti leletek anya-ga bizonyítja, hogy Skandi-navía és Dél-Európa között a késő bronzkor óta kereskedelmi kapcsolatok létez-tek... Sőt arra is dokumen-tumaink vannak, hogy a hetedik században és azt követő időkből Svédorszá-gban vastültermelés volt, amelyet viking hajósok Dél-Európába szállítottak és ezüstre, aranyra, borra cse-relték. Ezt a félkész vasat minden valószínűség szerint hajófenéken szállították és nem az óceánok kerületébe, hanem az Északot Délel-összekötő folyók. A vi-kingek tehát nemcsak rablótámadások céljából hatoltak be a kontinens belsőbe, de békés kereskedőként is. A kutatók elméletileg már be-bizonyították, hogy milyen hajókkal és milyen módon teremődött kapcsolat Skan-dinávia és a Fekete-tenger között — mi ezt a gvakor-latban szeretnénk igazolni. Ez egy tudományos expedi-ció, amely igyekezett a leg-hűségesebben rekonstruálni az ezer évvel ezelőtti, a vitorlást az evezőssel össze-kapcsolt hajót, útián tapasztalatokat és igazolást szerze-ni e tértől.

— Hogyan alakul az út-vo-nal, kik alkotják a legény-séget?
— Svédországból indul-tunk, lengyelországi folyó-

Nagy László felvétele

A viking hajó és kétharmadnyi legénysége az újszedei partnál

kon evezünk fel a Kárpá-tokig, a hegyormokon át ke-rekeken húzva, a meredé-lyeken és hágókon lövonta-tással 300 kilométeren át hoztuk a hajót, majd a Bod-rogon, a Tiszán és a Dunán át jutunk el a Fekete-ten-gerhez. Mondják is, hogy a Kárpátokon keresztül nem szokás hajózni, mi mégis megpróbáltuk. Négy-öt hó-napos ez az út, májusban indultunk, volt olyan nap, hogy ötven kilométert is ha-ladtunk, de olyan is akadt, amikor csak öt kilométerre futotta az erőnk. A leg-ényesség önkéntesekből ver-buválódott, valamennyien saját költségükön utazunk.

Svédországnak arról a terü-letéről, Gotlandból valók ezek a fiúk, ahol egykor a vikingek éltek. Itt van kö-zöttük a tanársegédem, de akad régész, matróz, tévé-kezelő és sportoló. Sőt, egy farmer is, aki földjén szenzációs arany és ezüst leletekre bukkant, s amikor az állam jutalmat ígért ne-zi, inkább az expedícióban való részvételt választotta. De mi lesz a majorról? — kérdeztünk akkor. Mire a felesége — mint egy igazi viking asszony — elibém állt, s azt mondta: Hát itt vagyok én! Így aztán nyu-godtan evezünk tovább.

T. L.

Kevés a hűtőberendezés

Évről évre gyarapszik, s több százezer tonnában mér-hető az a forgalomba kerülő élelmiszer mennyiség, amely a szállítás, a tárolás és az árusítás során hűtést igényel. A hűtésigényes élel-miszereket 46 ezer boltban és vendéglátóhelyen árusít-ják, s összesen 170 ezer hű-tőberendezés áll rendelkezé-sükre.

A látszólag kedvező ellát-tottság mellett a kereskedelem hűtőhálózata mégsem tartott lépést a hűtési igény-elő élelmiszerek mennyiség-ének és választékának növe-kedésével. A hűtőgépek egy-harmada ugyanis — s eze-ket főként a vidéki kis üz-letekben és a főváros pe-remerkerületi boltjaiban al-kalmazták — egyszerű, kis-kapacitású hűtőszekrény, s nem alkalmas a forgalomba hozott áruk teljes egészének

tárolására. További gond, hogy a gépek jó része el-avult.

A géppark előregedése kül-lönösen a nyári kánikulai időszakban okoz sok nehé-zséget. Ezt csak némiképp el-mensúlyozza, hogy az elmúlt esztendőknél javult a szervizkapacitás, s átlagosan 48 órán belül a helyszínre érkeznek a javítást végző szakemberek, ha elromlik egy hűtőberendezés.

Bár a kereskedelmi és vendéglátó vállalatok hűtő-hálózat fejlesztésére immár több éve 20 százalékos köz-ponti támogatást, illetve — ha igénylik — 50 százalé-kos visszatérítendő kölcsönt kapnak, a fejlődés meglehe-tősen lassú. Hasonlóak a problémák a szállítóknál is, hiszen a tejipar és a hús-ipar is csak néhány száz hű-tőkocsival rendelkezik, s a

fejlesztésére ezeknél a vál-lalatoknál is kevés a lehe-tőség. Átmeneti megoldás-ként ezért naponta több al-kalommal szállítják az üz-letekbe a romlandó élelmis-zereket. Jól beváltak a tar-tós, illetve feltartós tejek is, valamint azok a hűskészít-mények, amelyek hűtés nél-kül szintén hosszabb ideig eltarthatók. E termékek ára azonban köztudottan nem olc-só, s a gyártók nem is tud-nak kellő mennyiséget elő-állítani.

A meglévő hiányosságok, nehézségek ellenére mégis lehetne csökkenteni az élel-miszerek megromlásából adódó veszteségeket, ha a termelő, a szállító és a ke-reskedelem több gondossá-gal, jobb szervezéssel hasz-nálná ki a meglévő lehe-tőségeket, karbantartaná a gépeket.

Háromezerféle tankönyv

A tankönyvterjesztéssel is foglalkozó vidéki könyves-boltok augusztus 21-től min-den iskolába eljuttatják a tankönyveket. A tanévre megjelenő kiadványokat e-naptól vehetik át a nemze-tiségi iskolák is. A Művel-tő Népi Könyvterjesztő Vállalat budaörsi raktárát — a tervek szerint augusztus 25-ig — mind a háromezerfé-le tankönyv elhagyja.

Palotás János, a vállalat terjesztési főosztályának ve-zetője elmondta: a készülő 30-32 millió példányból már csak 1 millió 120 ezer tan-

könyv hiányzik. A július 31-i adatok szerint a kiadók összesen 81-féle kiadvány-den iskolába eljuttatják a tankönyveket. A tanévre megjelenő kiadványokat e-naptól vehetik át a nemze-tiségi iskolák is. A Művel-tő Népi Könyvterjesztő Vállalat budaörsi raktárát — a tervek szerint augusztus 25-ig — mind a háromezerfé-le tankönyv elhagyja.

A tankönyvek szeptem-ber 6-ig csak az iskolákban ve-hetők át, a boltok nem fog-lalkoznak árusítással. Azok a könyvek, amelyek a tanév-kezdet követően nem kel-nek el, az évközi árusításra kijelölt megyei boltokban kaphatók.